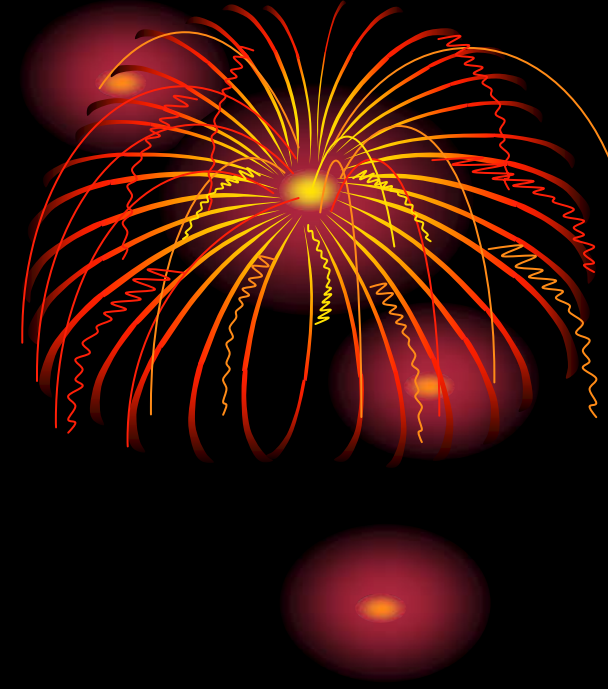


## Eleştirel Düşünme Tahir BENEK S.226-232



- Kaynak II; Eğitimde Program Geliştirme

Yazar;Ö.DEMİREL

Hazırlayan; Tahir BENEK 2005-2006

Ders Sor.; Doç. Dr. Nasip DEMİRKUŞ ,

- 1-Önce Soruları Tıklayın Yanıtlamaya Çalışın.
- 2-Verdiğiniz Yanıtların Şıklarını Kenara Yazın.
- 3-Sonra Yanıtlarınızı Kontrol Ediniz.
- 4-Yanlış Yanıtları Muhakeme Ediniz.
- 5-Gösteriyi İzleyin Tekrar Aynı İşlemi Yapınız.

# ELEŞTİRİSEL DÜŐŐNME

- EleŐtirel dűŐŐnme,kendi dűŐŐncelerimizin farkında olup,bizim dűŐŐmızdakilerin de dűŐŐncelerini gűŐŐ önűnde tutarak űğrendiklerimizi uygulayıp kendimizi ve iewremizdeki olayları, durumları ve dűŐŐnceleri anlayabilmeyi ama iew edinen aktif ve organize zihinsel sűre iewtir.
- Yada eleŐtirel dűŐŐnmeyi , gűŐŐlem ve bilgiye dayanarak sonu iewlara ulaŐma olarak tanımlanabilir.





- Bu tanıma göre eleştirel düşünmenin 5 temel özelliği ortaya çıkmaktadır.
- 1) Eleştirel düşünme aktif olmayı gerektirir. Eleştirel düşünme sırasında zekamızı, bilgimizi, belleğimizi ve bilişsel becerilerimizi aktif olarak kullanırız.
- 2) Eleştirel düşünme , bağımsız olmayı gerektirir. Eleştirel düşünme hiçbir ön yargı yada herhangi bir otoriteye bağlanmayı kabul etmez.

- 3) Eleştirel düşünme , yeni düşüncelere açık olmayı gerektirir. Eleştirel düşünen kişi kendi düşünceleriyle farklı düşünceleri gözden geçirir ve olması gerekenleri alarak düşünceleri zenginleştirir.
- 4) Eleştirel düşünme , düşüncelere destekleyen delilleri ve nedenleri dikkate almayı gerektirir. Nedenlerini açıklayamadığı ve delil gösteremediği düşünceleri savunmaz.
- 5) Eleştirel düşünce , organizasyonu gerektirir. Neyin sebep, neyin sonuç olduğunu , nelerin delil olarak kullanıldığını hangi düşüncelerin temel, hangilerinin destekleyici düşünce olduğunu açıklamayı sağlar.



## Eleştirel Düşünme Eğitimi Öğrencilere Şu Becerileri Kazandırmayı Amaçlar :

- Gerçekler ve iddialar arasındaki farklılığı ayırt edebilme
- Kaynak güvenilirliğini test etme
- İlgisiz bilgilerle ilgili bilgileri ayıklama becerisi
- Ön yargı ve bilişsel hataların farkında olma
- Tutarsız yargıların farkına varma
- Etkili soru sorma becerisi
- Sözel ve yazılı dilin etkili kullanımı
- Düşünmeyi düşünme yeteneği

# Eleştirel Düşünmenin Beş Ana Kuralı

- 1) **Tutarlılık** : Eleştirel düşünen kişi düşüncedeki tezatlıkları elemelidir.
- 2) **Birleştirme** : Eleştirel düşünen kişi düşüncenin tüm boyutlarını ele alabilmelidir.
- 3) **Uygulanabilme** : Kişi deneyimlerinden faydalanarak anladıklarını bir modele uygulayabilmelidir.
- 4) **Yeterlilik** : Eleştirel düşünen kişi deneyimlerini ve sonuçlarını sağlam bir şekilde oturtabilmelidir.
- 5) **İletişim Kurabilme** : Eleştirel düşünen kişi anladıklarını çevresine anlaşılabilir bir şekilde iletebilmelidir.





- Öğrencilerine eleştirel düşünme becerisini kazandırmaya çalışan bir öğretmen, öğrenciler öğrenirken aralarındaki etkileşimi artırmak için grup çalışması yaptırabilir. Tek bir doğru cevabı olmayan açık uçlu sorular sorabilir. Öğrencilerin sorulan soruları ve ortaya atılan problemleri düşünmeleri için yeterli zaman tanınmalıdır. Öğretmen , öğrencilere yeni kazandıkları bir yeteneği başka durumlara ve kendi deneyimlerine uygulayabilecekleri olanaklar sağlamalıdır.

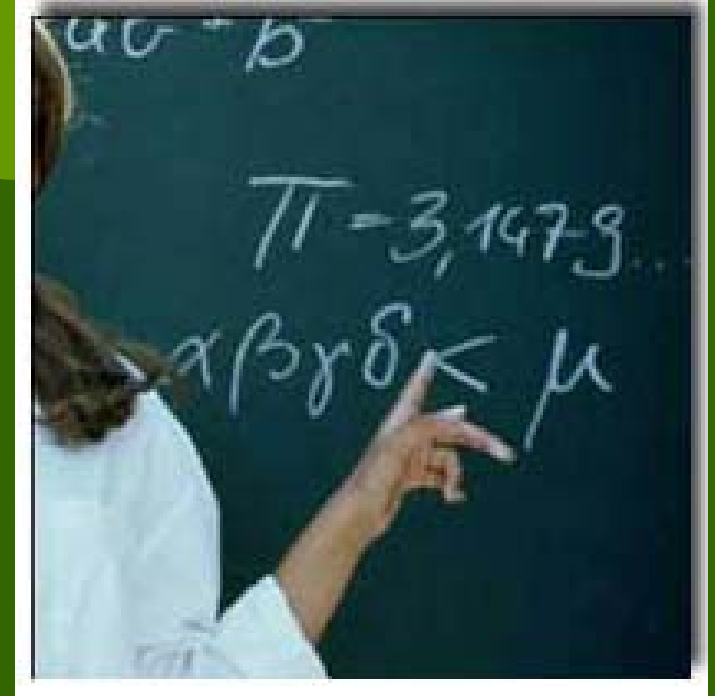
# Eleştirel Düşünmenin Yararları

- Düşünce özgürlüğü kazandırır.
- Bir şeyin doğru ifadesini anlamamızı sağlayarak iyi sonuçlar elde edilmesine neden olur.
- Bilgi birikimini artırır.
- Mantıksız düşüncelerden alıkoyar.
- Eleştirel düşünme esnasında insan aklını kullandığını hisseder.
- Okuduğu bir metne , söylenen bir söze farklı açılardan bakmayı öğrenir.
- Her şeyin sebebini, sonucunu ve olabilme imkanını düşünür.





- Eleştirel düşünceden yoksun kişiler neyi neden yaptıklarının ayrımını varamazlar. Öğrendikleri düşünceyle zıtlaşan bir düşünceyle karşılaştıklarında o düşünceyi savunan kişileri susturmanın yolunu ararlar. Kendilerini yenileme ihtiyacı hissetmezler. Belli kalıpların içinde kalmışlardır. Bunlar gerçek anlamda yapıcı ve yaratıcı olamazlar.
- Buna karşılık eleştirel düşünen kişi kendi düşüncelerine değer biçerek gerektiğinde onları değiştirebilir. Eleştirel düşünmede sonuçlar gözlem ve bilgiye dayanarak elde edilir. Eleştirel düşünme , temelde bilgiyi etkili bir biçimde elde etme , değerlendirme ve kullanma yeteneği ve eğilimine dayanır.



# Eleştirisel Düşünme Becerileri

Bilişsel Beceriler	Duyuşsal Beceriler
Derinlemesine inceleme	Güvenli olma
Bilgi kaynağının doğruluğunu sorgulama	Bağımsız düşünme
Görüşleri analiz etme ve değerlendirme	Ben-merkezci anlayışı fark etme
Çözüm üretme ve değerlendirme	Adil, tarafsız düşünebilme
Eleştirisel okuma, dinleme ve soru sorma	Farklı düşüncelere saygı duyma
Farklı görüşleri karşılaştırma	Sorgulama becerisi
Görevli olan-olmayan bilgilerin farkında olma	Düşünme isteği
Mantıklı yorumlama, tutarsızlıkları fark etme	Peşin hükümlü olmama